

Ora Ĵurnalo

Numero 16, Marto 2019

Al la tuta mondo:

Bonvenon al la verda Gotenburgo!

Bonvolu viziti nian retpaĝon:

www.esperanto-gbg.org

Enhavo

Enhavo.....	2	Marsuloj	20
Pri Ora Ĵurnalo.....	2	Bona vizito ĉe Knippleholmarna, Torslandaviken en Gotenburgo en januaro 2019, <i>Jan Hellström</i>	20
Espe-Porko meditas	3	La velŝipo Magdalena – Segelskutan Magdalena	21
Esperanto-Sabato kaj la Jarkunveno en 2 marto 2019.....	3	Segelfartyg – Velŝipoj.....	22
El "La konstrulaboristo" – Byggnadsarbetaren	4	La butikoj Ängsklockan (herbeja kampanulo) translokiĝis de montega areo en Sälen ĝis Partille, apud Gotenburgo	24
Siv demandas – Ralf Jalming respondas	7	Handarbete – manlaboro (mano = hand, laboro = arbete)	25
La Vasa skikonkurso	7	La enteriga ceremonio de Jarl Hammarberg.....	26
"Vasaloppet" la 3:an de marto, 2019	8	Möte med Jarlo – Inga Johansson berättar	27
Internacia tago de virinoj – 8 marto	11	Forpasis Jarl Hammarberg, aŭtente eksperimenta poeto.....	27
Naŭruz-festajn gratulojn el 2760-jara Samarkando!	13	Pri Ebbe Vilborg en la gazeto de UEA, Revuo Esperanto.....	28
El Pollando, letero de Lucyna en februaro... 14		Sommardagar i Göteborg – prova en intensivkurs i Esperanto.....	29
El Facebook	15		
La e-klubo Toronto festas	15		
Doggers bank.....	16		
La trezoreja insulo.....	17		
Robert Louis Stevenson.....	17		
Kaperite!.....	18		

Pri Ora Ĵurnalo

Ora Ĵurnalo estas eldonata de Ora Klubo, subtena klubo de la esperantolibrejo en Stannum, Östadsvägen 68.

Redaktantoj: Siv Burell, 070-721 34 79, siv.burell@gmail.com kaj Ingegerd Granat, 073-502 53 32, ingegerd.granat@telia.com. Fina paĝaranĝo: Andreas Nordström, arendsian@hotmail.com.

Kontaktu iun el la redaktantoj kiam vi volas viziti la bibliotekon, ili malfermos al vi!

Espe-Porko meditas

- La unuan dimanĉon de marto okazas ĉiun jaron la **Vasa skikonkurso**. Neĝo devas esti en Dalekarlio, sed nepre ne en Gotenburgo. Norvego gajnis inter la viroj kaj svedino inter la virinoj. Ingegerd aldonis multajn bildojn kaj aludis la "fondinton de Vasaloppet", la reĝon Gustav Vasa.
- La 8an de majo estas la **Internacia tago de virinoj**. Konata virino estas ja Greta Thunberg, kiu atentigas la povohavantojn, ke urĝas prizorgi la klimaton. Agu NUN! Kaj multaj gelernantoj diversloke strikas por la klimato.
- **La maro** estas la temo de ĉi tiu numero. Unu el niaj plej bonaj muzeoj en Gotenburgo estas la **Ŝipirada Muzeo** (sur la kovrilo). Lasse Granat donas al ni boatterminojn. Vere interesa mondo!
- Kiam ni atendas la printempon ni povus legi pri **Lasse Gatenhielm** kaj aŭskulti unu aŭ du kantojn pri maristoj farite de la grupo Kajto, Nederlando, kiu ĉefe konsistas el instruistoj pri muziko. Retadreson vi trovos ie en la ĵurnalo. Post Magdalena venas "Ni hisu la velojn", kiun ni kantis en Pollando en septembro.

- Denove troviĝas artikoloj pri **Ebbe Vilborg** kaj **Jarlo Martelmonto**. Kial? Ĉar ili signifis tiel multe al tiom da personoj.
- Ĉiam skribu nomojn, lokon kaj daton sur viaj fotoj! Mankas sur multaj fotoj en la biblioteko de Stannum. Kontraŭe – gazetaj bildoj havas identecojn. Legu pri Erik Johansson, kiu dum dura milito iris por edziĝi kun holandanino, kiu poste fariĝis gotenburĝanino.
- Pri "nova metodo varbi esperantistojn" vi povas legi en "El Facebook" – kaj nun ankaŭ en nia gazeto. Aplaudojn por Paulina Jaworska, la nova prezidanto de la pola esperantoklubo Torento.
- Ĉu reklamo en Ora Ĵurnalo? Malofte, sed la posedanto de la manlabora butikoj Āngsklockan, petis nin doni al ŝi la esperantovortojn de la svedaj manlaboraj vortoj. Kompreneble tian peton ni vere ŝatas.
- Leterojn el Gdansko kaj Samarkando ni bonvenigas! Tio montras la globalan ideon de Esperanto!
- Baldaŭ estos aprilo. Ne forgesu plani por la somero. La somera intensa kurso en Gotenburgo okazos 24–28 junio.

Bonvenon!

Esperanto-Sabato kaj la Jarkunveno en 2 marto 2019

En la jarkunveno la nunaj estraranoj estis reelektitaj, krom Helfrid Karlsson, kiu post multaj estrarjaroj rifuzis reelekton. Ni kore dankas ŝin pro la jaroj kiam ni havis la plezuron kunlabori kun ŝi!

Sur ŝia posteno Inga Johansson prenis sur sin la taskon. Ni kore bonvenigas ŝin! Inga ofte estis eksterordinara membro de la estraro, kiam ni bezonis ŝian konon pri libroj, bibliotekoj kaj ekspozicioj.

Solie vizitis nian jarkunvenon.

La estraro de Esperanto-Societo de Gotenburgo dum 2019 konsistas el Siv Burell – prezidanto, Ingegerd Granat – vicprezidanto, Andreas Nordström – sekretario, Magnus Löndén – kasisto, Margareta Andersson kaj Inga Johansson – ceteraj estrarmembroj.

Tradicie la partoprenantoj estas regalitaj per sandviĉa torto. Ni havis gaston de Stokholmo, Soile Lingman (plej proksime sur la supra bildo).

Laŭ principo la jarkunveno ĉiam estas en la sveda.

Dum la Esperanto-Sabato ni spektis malnovajn fotojn, kiuj ordinare troviĝas en la biblioteko de Stannum. Ni konstatis ke mankas kaj datoj kaj nomoj sur la plej multaj

el la fotoj. Mi ne scias ĉu la du malsupraj fotoj havas koneksojn. Ambaŭ temas pri kursoj. La grupfoto devenas de esperanta kurso en Helsingör en 1938. Ne multaj gejunuloj ŝajne ĉeestas.

Hodiaŭaj instruistoj renkontas la samajn problemojn pri la akuzativo. Ĉu estas iu el la legantoj, kiu scias kiu estis Bronislava, kaj kiam kaj kie la foto estis farita? / Siv

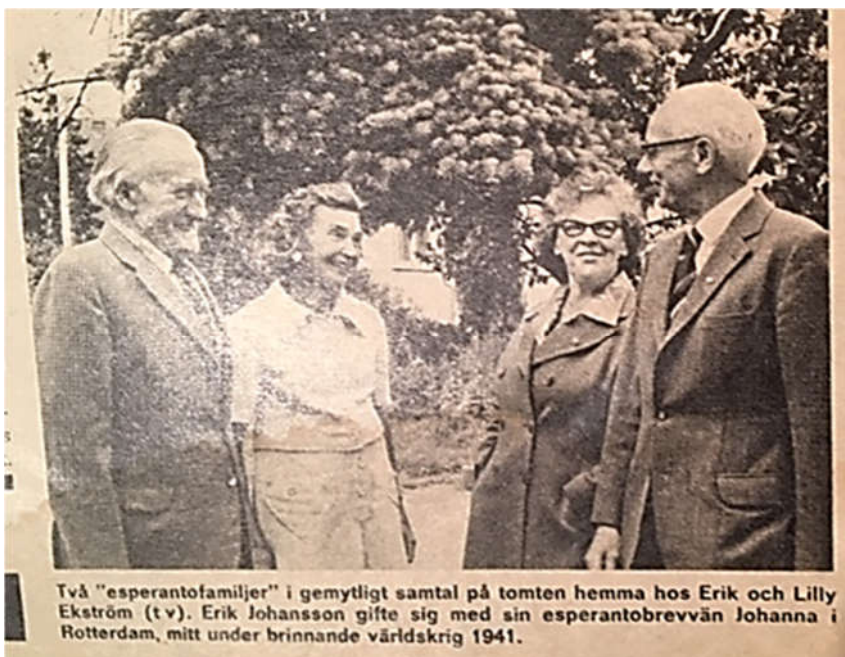

Francisco kun kio restas de la torto.

El "La konstrulaboristo" – Byggnadsarbetaren

(sindikata gazeto) de 1977

Maldekstre la paro Ekström, dekstre la paro Johansson.

"MR ESPERANTO" li estas nomata, la eksa konstrulaboristo **Erik Ekström**, 79-jara, Gotenburgo, ĉar li estis unu el la unuaj, kiuj lernis Esperanton en Svedio. Li vojaĝis en la mondo, renkontis homojn, skribis leterojn kaj ankoraŭ hodiaŭ li havas kontakton kun esperantistoj ĉirkaŭe en la mondo.

Erik Johansson, ankaŭ pensiita konstrulaboristo, estas la prezidanto de la Esperanto-Societo de Gotenburgo. Li havas 69 jarojn. Ankaŭ en maljuna aĝo ambaŭ daŭrigas la batalon por Esperanto, kiu krom lingvo ankaŭ funkcias kiel paca movado. Unu lingvo – unu popolo, estas ideo kiu baziĝas sur paco kaj interkompreno.

Tiele ne estas surprize ke Hitler, Franco kaj Stalin faris ĉion por haltigi la evoluon de Esperanto. Ili sentis timon de la ideo pri interkompreno inter la popoloj, kaj Hitler rigardis Esperanton "la lingvo de la judoj". Aparte la esperantoorganizoj de la laboristoj falis en malbonan situacion. Multaj el la membroj estis fortaj batalantoj kontraŭ la

naziismo. Oni povas klarigi la antipation de Stalin per timo de kontaktoj kun la eksterlando.

Erik Johansson havis kontakton kun la lingvo per senkosta kurso de la kooperativa societo en 1924:

– Ŝajnis interese kaj la lingvo estas facile lernebla. Poste mi komencis korespondi kaj vojaĝi.

– Tiam li estis vagabondo, diras lia edzino sinjorino Lilly.

Mirinde estas la esperantohistorio de Erik Johansson. Povus esti la romantika ingredienco de milita filmo. Erik estis ricevinta la unuan lecionon pri la lingvo per SSU (la junulara societo de la socialista partio) en sia hejmvilaĝo Vårgårda, kaj serĉis leteramikojn per gazeto. Unu el la respondoj venis de knabino en Holando, kiu fariĝos lia edzino. En 1939 Erik vizitis Johanna por la unua fojo, sed kiam ili du jarojn poste

geedziĝus en Roterdamo, la infero estis eksplodinta. Tamen Erik trajnvojaĝis tien.

– Fariĝis streĉe. En Hamburgo mi devis savi min en ŝirmejon, kiam venis la aviadila alarmo. Neniu trajno pluiris al Holando, kiun la germanoj ĵus ekokupis.

Esperanto estis malpermesita, tamen Erik portis la verdan stelon, kaj tiu fariĝis lia savo.

– Juna holandano alparolis min kaj helpis min veni kien mi intencis iri en la bombita Roterdamo. Sola mi neniam estus elturniĝinta.

Erik kaj Johanna geedziĝis en la Urba Domo. Aŭtomate Johanna fariĝis sveda civitano, kaj ili translokiĝis al Svedio kaj Gotenburgo.

– Sed nun ni ne plu bezonas interparoli esperante, Johanna diras en la sonora sveda.

La familioj Ekström kaj Johansson kredas pri la estonteco de Esperanto, kaj ili eble troviĝos en la Universala Mondkongreso en 1979 en Varna, Bulgario.

– Estas eksterordinara travivaĵo renkonti homojn el la tuta mondo, kiuj parolas la saman lingvon, diras Erik Johansson.

Kie kaj kiam estas ĉi tiu foto farita? Bo Sandelin identigis Paul Nylin sur la unua vico. Neniu alia povus havi tiajn lipharojn.

Posttagmeze la Esperanto-Sabato daŭriĝis kiel kutime per kursoj en niveloj.

Siv demandas – Ralf Jalming respondas

Siv: En malnovaj tempoj la Esperanto-Societo de Gotenburgo havis proprajn lokalojn. Kiujn?

Ralf: Kelkajn jarojn ni estis en la domo de la Laborista Instituto en Magasinsgatan. Ni uzis kelkajn ĉambrojn en angulo de la domo. Tie

ankaŭ troviĝis aliaj societoj, ekz. Föreningen Norden. La social-demokratoj havis bibliotekon tie. En la aŭlo sur la supra etaĝo oni povis havi pli grandajn aranĝojn. Nun estas antaŭlernejo en la domo.

Ni devis forlasi tiun lokalon – mi ne scias la kialon.

Poste ni ricevis lokalon en malnova fajrobrigadejo, transflanke de Heden (sporta areo). Estis sufiĉe bona lokalo kaj ni sentis nin komforte. Tamen, post kelkaj jaroj ni estis devigitaj forlasi ankaŭ tiun lokalon, ĉar oni devis malkonstrui la domon.

La sekva lokalo estis en Masthuggsliden 1, bona ejo, sed ĝi situis en teraso kun multaj ŝtupoj de supre kaj multaj de malsupre.

Siv: Ĉu estis multaj kursoj en tiu tempo?

Ralf: Erik Johansson gvidis kursojn dum kelkaj jaroj. Mi mem ankaŭ, sed nur je kelkaj okazoj. Mi pensas ke Margareta Hansson havis kursojn por pensiuloj en Magasinsgatan tagtempe.

Siv: Ĉu estis pli da junulaj membroj tiam?

Ralf: Mi pensas ke ne. En la kursoj estis kelkaj. Ni havis kunvenon marde je 19–21h. "Malfermita domo", mi diru. Ne estis programo ĉiun semajnon, sed unufoje monate ni strebis havi ion. Dum la jaroj en Magasinsgatan ĉefe venis maljunaj viroj. Krom Erik Johansson mi memoras Ivar Jentzell, Arne Bengtsson, Gustav Nygård, Lennart Åberg kaj Edward Schuldenfrei. Schuldenfrei estis judo, kiu venis el Pollando antaŭ la milito. Antaŭe li gvidis kursojn, sed kiam mi renkontis lin, li estis tre maljuna kaj sidis en angulo legante libron.

Siv: Ĉu tiam ofte venis vizitantoj de aliaj landoj?

Ralf: Okazis! Aparte en la fino de la 80aj jaroj venis poloj, ĉar tiam fariĝis pli facile vojaĝi. Mi memoras Sofia Fornalowa kun sia edzo Jerzy, kiuj plurfoje vizitis Svedion. Aliaj venis ekzemple de Estonio kaj Bulgario. Estas multe pli por rakonti, sed oni ja forgesas.

Siv: Koran dankon, Ralf!

La Vasa skikonkurso

La unuan dimanĉon ĉiun jaron okazas la Vasa skikonkurso.

Ĉi tiun jaron pli ol 50 000 skiantoj startis kaj atingis la cellokon Mora. 3 135 personoj interrompis la konkurson pro diversaj kialoj.

La distanco estas pli ol 90 kilometroj kaj la vetero ne estis favora. El la partoprenantoj 16 % estis virinoj kaj 84 % viroj. Multaj preferas skii la distancon dum la pli frua "vintrosemajno" kaj tiam 37 % virinoj partoprenis.

Al la Vasa skikonkurso venis konkursantoj el 64 nacioj – entute ĉirkaŭ 10 % el la tuta skiantaro estis eksterlandanoj.

La norvego Tore Bjørset Berdal gajnis la konkurson inter viroj. Li bezonis nur 4.39.15 horojn. La duan kaj trian premiojn ankaŭ gajnis norvegoj.

La svedino Britta Johansson Norgren gajnis la konkurson inter virinoj kaj bezonis 4.54.24 horojn. Bonege!

Nia princo Carl Philip partoprenis ĉi tiun jaron. En 1977 lia patro Carl XVI Gustav ankaŭ sukcesis atingi la cellokon Mora.

/ Siv

”Vasaloppet” la 3:an de marto, 2019

Serĉata

en la jaro de nia Sinjoro, 2019

Gustav Eriksson Vasa

patro de la Sveda popolo.

Dum la malapero li estis vestita per skioj kaj larĝgranda ĉapelo.

Informojn pri la malaperinta viro bonvolu disdoni ĉe la stacioj laŭ la vojo al Mora.

Kontrolejoj kun mirtelsupo: Berga vilaĝo en Sälen, kaj en Smågan, Mångsbodarna, Risberg, Evertsberg, Oxberg, Hökberg, Eldris kaj Mora.

Ĉio havas komencon, kaj ankaŭ longedaŭraj promenoj komencas per la unuaj paŝoj...

La starto

Duonvoje al Mora, mi volas scii kiu aperos unue en Mora? Sed kie kaŝas sin Gustav Eriksson Vasa? Ĉu li povas kaŝi sin malantaŭ la frostmordita barbo de tiu viro?

En Evertsberg

Aŭ ĉu tiu viro, olda kaj kun stranga ĉapelo?

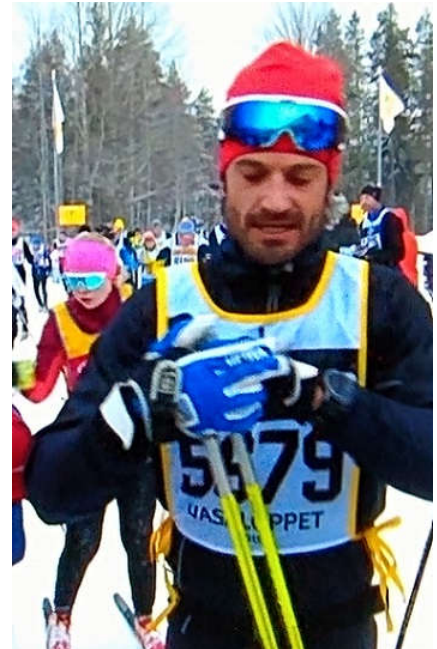

Aŭ la alta viro kun flava kaj blua peltĉapo, ĉu ne?

Aŭ ĉu povas eĉ la fama juristo scii ion. Lin ĵus preterpasis lia edzino.

Thomas Bodström

Carl Philip

Sed nun, rigardu! Iu kuras per skioj. Ĉu li estas reĝa? Mi vere pensas tion!
Ĉu li havas informojn pri Gustav Eriksson Vasa? Sed li ne volas paroli pri tio.
Anstataŭ li deklaras ke li manĝis sukeron.
Tamen, li ekhavis bonan rezulton, 8.12.41. Tre bone!

Aŭ la plej forta virino de la nuna tempo kiu nun spurtas al la celo en Mora.

Mi ĉiam diras ke "virinoj povas"!

Britta sur skioj

Trifoje la norvegoj estas unuaj en la celo. Oro, arĝento kaj bronzo! Kiel ni en Svedio povos akcepti tiun malhonoron? Hontege kaj elrevige!

Sed ni povas ĝoji pro Britta Johansson Norgren kiu nun ricevas la laŭran kronon de dalekarliano.

- Rigardu!
- Tie li estas, malantaŭ la ŝildo.
- Do, li estas la unua en Mora. Li venis jam en 1520!
- Li aspektas maljuna kaj lacega.
- Sed la premio??? Kie???

/ Ingegerd

*En la piedsignoj de la prapatroj
– por estontaj venkoj.*

Internacia tago de virinoj – 8 marto

El Vikipedio:

La iniciatinto nomiĝas Clara Zetkin, germana komunisto. La 8an de marto atentiĝas la malegaleco inter viroj kaj virinoj tra la tuta mondo. Inter 1933 kaj 1945, tiu tago estis malpermesita en

Germanio, pro la partopreno de la socialistoj, kiuj kreis la tagon. Post 1978 la Internacia Tago de Virinoj troviĝas inter la festotagoj en la listo de U.N. Pro la agnosko de U.N. la tago pli kaj pli perdis sian politikan

signifon kiel socialista bataltago kaj fariĝis nepolitika festotago.

En multaj landoj la simbolo de la internacia tago de virinoj estas branĉeto de akacio.

Clara Zetkin kune kun Rosa Luxemburg (1910).

Kelkaj datoj

- 1910: En Kopenhago, dum la Internacia Socialista Virina Konferenco, laŭ propono de Clara Zetkin, oni decidis realigi la ideon pri *internacia virina tago*.
- marto 1911: Unu miliono da virinoj protestmarŝis en Eŭropo.
- 8an de marto 1913: Rusaj virinoj organizis kaŝitajn renkontiĝojn.
- 8an de marto 1914: Virinoj postulis voĉdonrajton en Germanio.
- 8an de marto 1915: En Oslo, virinoj defendis siajn rajtojn kaj postulis pacon.
- 8an de marto 1917: «Februara revolucio» en Rusio. En Sankt-Peterburgo laboristinoj protestmarŝis por postuli pacon kaj hejmenvenon de la edzoj.
- 8an de marto 1921: Lenin deklaris la 8an de marto Virina tago.
- 1924: La tago estis unuafoje celebrite en Ĉinio.
- 1946: La tago estis unuafoje celebrite en Orient-Eŭropo.
- 8an de marto 1947: Léon Blum substrekis la gravan rolon de virinoj dum la rezisto.
- 8an de marto 1977: La Unuiĝintaj Nacioj oficialigis la **Internacian tagon de virinoj**.
- 8an de marto 1982: Oficiala statuto de la tago en Francio.
- De 2006 japanaj virinoj batalas kontraŭ la abolon de la 9a artikolo de la japana konstitucio. Okaze de la internacia tago de virinoj Esperantaj pacmesaĝoj el la tuta mondo estas tradukitaj japanen kaj ekspoziciitaj en Hiroŝimo.

En la sveda Almanako ekde 1993 Siv havis nomtagon la 8an de marto, unue kune kun Saga, tempe sola, sed nun denove kun Saga.

- **1993–2000** – Siv kaj Saga
- **2001–2017** – Siv
- **Ek de 2018** – Siv kaj Saga

Esperanto-movado

Aktivas grupo de Esperantistoj en Hiroŝimo ĉiujare por kolekti solidarecajn mesaĝojn el la tuta mondo okaze de la virintago. Tiuj mesaĝoj estas tradukitaj en la japanan kaj ekspoziciitaj dum diversaj okazaĵoj.

En 2010 alvenis al Hiroŝimo 344 mesaĝoj el 66 landoj. / Siv

Naŭruz-festajn gratulojn el 2760-jara Samarkando!

Samarkandiana

8 marto 2019

LA INTERNACIAJ LETERTAGOJ "ASSALOM, NAŬRUZ 2019!" ("SALUTON, NAŬRUZO 2019!") EN 2760-JARA SAMARKANDO, "KORO DE LA GRANDA SILKA VOJO", URBO DE MONDA HEREDAĴO DE UNESKO.

✉ *Karaj amikoj, samideanoj, kolegoj,*

Printempo estas ĉi tie kaj baldaŭ, la 21-an de marto, venos Naŭruzo, orienta Novjaro, unu el la plej belaj kaj ŝatataj festoj en Uzbekio kaj pluraj aliaj landoj. Ni kredas, ke dum tiu ĉi festa sezono vi ĝuas renovigitajn esperojn kaj revojn, same kiel agrablajn rememorojn pri la pasintaj celebraĵoj.

Naŭruzo (signifanta 'Novan tagon') estas popola simbolo de vekiganta naturo, printempo, bono, paco kaj nova vivo. Menciindas, ke Naŭruz-festo estas enskribita sur la Reprezentan Liston de Nemateria Kultura Heredaĵo de la Homaro.

En 2010 la Internacia Naŭruz-Tago estis proklamita laŭ la decido de la Ĝenerala Asembleo de UNO.

Bonvolu sendi viajn gratulleterojn, eventualajn pensojn/sentojn pri Naŭruz-sezono ktp, plejble baldaŭ ĝis la 15-a de marto 2019 al nia retadreso: imps86@yahoo.com.

ĈIU ricevita mesaĝo estos danke agnoskita kaj la raporto pri la evento estos sendita al ĈIUJ partoprenantoj. La plej interesaj kontribuaĵoj aperos en nialanda gazetaro.

Intertempe, akceptu niajn elkorajn gratulojn kaj bondezirojn okaze de alvenanta Naŭruzo!

Fartu bone kaj havu agrablajn printempajn tagojn plenajn je natura vekigo, fruktodona renovigo, blua ĉielo, birdaj kantoj, florantaj ĝardenoj, malavaraj sunradioj, ridetoj...! Ni kore deziras al vi, viaj familianoj kaj al ĉiuj niaj samesperantuĵanoj kaj samteranoj belan Naŭruz-feston, bonan kaj agrablan novan jaron en sano, bonhumoro kaj feliĉo! Ni volus dividi kun vi ĝojon de renaskigo de vivo, suna varmo, hela espero, amo, paco, amikeco kaj kreiva inspiro. Ĉiu tago de via vivo estu kiel Naŭruzo!

Atendante vian baldaŭajn reeĥojn, ni antaŭdankas pro viaj asisto kaj eventuala kunlaboro.

Geografie malproksime, sed Naŭruz-feste proksime via, Anatoli Ionesov, kunordiganto de la projekto.

Klubo de Interpopola Amikeco "Esperanto", P.O. Box 76, UZ-140100 Samarkando, Uzbekio. Retpoŝto: imps86@yahoo.com

P.S. Bonvolu, se eble, plusendi tiun ĉi anoncmesaĝon al viaj kolegoj, amikoj ks. Dankon!

✍ *Kara Anatoli Ionesov,*

Kompreneble estas interese celebri Naŭruz kaj aparte irananoj – oftaj rifuĝintoj en Svedio – celebros Naŭruz. Sur granda area en Gotenburgo oni havos etajn fajrojn kaj homoj saltas super ili. Svedoj kutime ne celebras tiun tagon, nur se ili havas iranajn geamikojn.

Hodiaŭ la 8an de marto ni kaj tuta Eŭropo havas alian celebron. U.N. proklamis la 8an de marto "La Internacia Virina tago". Oni strebas por ke virinoj havu la samajn rajtojn kiel viroj, la saman salajron por la sama

✍ *Kara Siv Burell,*

Ni bonorde ricevis vian afablan reeĥon kaj ni adresas al vi kaj viaj samlandaninoj sincerajn gratulojn okaze de la Internacia Virintago, kiu estas vaste celebrata la 8-an de marto ankaŭ en nia lando Uzbekio, kie ĝi estas oficiala ŝtata festo kaj nelabora tago.

laboro, la saman politikan eblecon influi sur la societo k.t.p.

La politika aspekto nun ne estas tiel forta kiel antaŭe. La tagon multaj landoj celebras same kiel la "Tago de patrino" aŭ "la Tago de ĉiuj koroj".

Ni deziras al vi Feliĉan Naŭruz!

La Esperanto-Societo de Gotenburgo, Svedio.

Siv Burell

Sanon, bonfarton, feliĉon kaj sukcesojn en via nobla aktivado por pli bona mondo!

Amike kaj bondezire,

Anatoli

El Pollando, letero de Lucyna en februaro

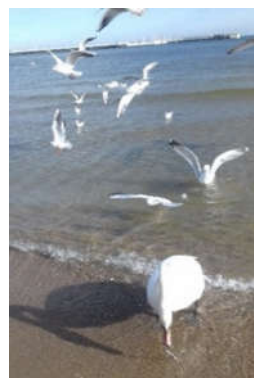
✍ *Saluton Siv,*

Venis al ni jam printempo kaj kun ĝi iomete da novaĵoj. Dimanĉe ni elektos novan prezidanton en nia urbo Gdansk kaj marde novan prezidanton en nia klubejo restos Paulina (tiaj estas planoj).

De kelkaj tagoj ni jam havas belan sunon kaj dumtage estas vere agrable.

Lastfoje, Elvira, Marek kaj mi faris agrablan promenon ĉe nia marbordo. Kvankam estis frua horo multe da homoj promenis sur la strando kaj birdoj atendis manĝaĵon de ni. Ni deziras al vi sanon, feliĉon kaj ĝojon dum tiu frua, bela kaj suna printempo.

Lucyna kaj Marek

Ne estas neĝo, sed sablo sur la strando de la Balta Maro!

El Facebook

Jagoda Greger skribas al *Esperanto Sopot* 5 marto:

Triurba Esperantista Asocio TORENTO havas novan Prezidantinnon – Paulina.

Juna kaj energia. Granda sukceso de iom maljuna estraro. 😊

Paulina metis tiun bildon en sian hejmpaĝon kaj Sten Svenonius demandis: "Ĉu la nova metodo varbi esperantistojn?" / Siv

La e-klubo Toronto festas

El la Fejsbuka paĝo de Jagoda Greger, la pola esperanta klubo Toronto. La ĉapelojn ni rekonas de "Esperanto sur la strando" de septembro 2018.

Doggers bank

*El la libro "Estas multo kion oni ne estas devigita fari" de la verkisto **Tomas Sjödin** Ingegerd trovis la ĉapitron pri la vetera raporto. Jen ĝi en esperanta traduko:*

Estas nenio tiel amuza kiel aŭdi la veterprogonzon por maraj regionoj.

Tio montras, ke pli multaj personoj ol mi, aŭskultas ĝin preskaŭ en rita maniero kaj opinias ke sento de pia sentado venas, dum knaraj voĉoj el "Norrköping" ekzorgas nin pri la plej diversaj marprovincoj.

La vortoj – nekonataj sed tamen tre konataj – rulas el la radio kiel laĉo de perloj:

"Doggers bank", sudsudokcidente, po kvar metroj sekunde. Iom post iom malpliigante. "Måseskär" sudokcidente tri. Bona videblo, kaj la vico da nomoj daŭriĝas: Fladen, Fiskebankarna kaj Suda Utsira.

Temperaturoj leviĝas kaj malleviĝas. La ventoj turnas kaj turnas denove.

Forta brizego maltrankviligas okaze sed forlasas por ĉiam. Devas forlasi.

La mitaj ejoj, kies nomojn oni aŭdis infanece, sciigas ankaŭ ke la plej malfacilaj perturbaj veteroj pli malpli frue cedas.

Malgraŭ ke oni neniel havas bezonon de tiuj informoj por la ĉiutaga vivo, – estas egale se uragano blovas kaj "pluvas najletoj" ĉe "Hoburgen" se la suno brilas hejme en "Säve" – tial estas la raporto de mara regionoj ne estas malgrava tasko por labortagoj. La mara raporto apartenas al la ĉiutaga vivo. Estus enuige se ĝi ne ekzistus.

Tiel longe kiel SMHI en "Norrköping" trifoje tage vokas de sia minareto estas ĉio trankvila. La mondo restas – kaj troviĝas homoj kiuj ellitiĝas je la mateniĝo kaj kontrolas tion ĉi.

Kaj mi volas scii ĉu la ventoj malpliĝas aŭ pliĝas ĉe Arkona kaj mi demandas pri la glaciraporto ĉiutaga, aŭskultas kiel la dikeco de glacio estas kaj kien la glacirandoj iras momente. Estas agrable scii tion kaj certe oni sentas sin eta kaj plej humila se oni scias kiam blovas forta brizego sur "Kattegatt".

Kelkfoje mi pensis ke la mara raporto estus perfekta programideo por televido. Simila troviĝas jam en Usono kie televidaj kameroj gardas multajn strandojn. Tie temas ne pri vivnecesaj informoj por maristoj kaj fiŝkaptistoj, sed pri servado por sunbanuloj, sed tamen...

Ne, fari televidprogramon de mara raporto estus profanigi ĝin.

Estas avantaĝo ne koni kiel "Almagrundet" aspektas. La fantazio liberiĝas.

Dum kelkaj elektitaj minutoj oni ĉirkaŭŝvebas la svedajn marbordojn.

Oni ĵetas sin tien kaj reen sur la agitita maro, oni aŭdas kiel la vento fajfadas en la mastoj

sur zorgeme alligitaj ŝipoj kun kriantaj mevoj, sed oni imagas ankaŭ trankvilajn golfojn, kie nenio, nepre nenio, okazas. Malproksime de civilizo la vivo estas tute kvietita. La rondiro ĉirkaŭ la svedaj marbordoj estas la velirado de animo. Ĝi ekvilibrigas nian spiriton kaj moderigas la maltrankvilon. Kiu zorgas se la borso en Tokio venas supren aŭ malsupren. Kiu emas sekvi se la Astra akcioj supreniras aŭ falas.

La nebuloj disiĝas ĉe Doggers bank kaj la vivo pasas.

La trezoreja insulo

de la verkisto Robert Louis Stevenson

La gastejo "Amiral Benbow", kiu situas sur la angla okcidenta marbordo, ekhavas viziton en la dekoka jarcento de alta, fortika, avelkolora viro.

Li estas pirato kaj venas lamete kun la mar-

kesto sur ĉaro kaj la gudrita harplektaĵo pendante super la ŝultroj kaj kun sabra cikatro sur vango.

"Dek kvin fantomoj sur la kesto de morta viro hola ho kaj botelo da rum'!"

estas lia rekoniga melodio dum la tempo li loĝas en la gastejo.

En lia kesto troviĝas marmapo kiu montras trezorejon kun rekonila marko de trezoro de kapitano Flint.

La oldaj amikoj de kapitano Flint ankaŭ havas intereson pri la mara mapo. Iun tagon ili ekatakas la gastejon sub komando de la blinda pirato Pew en la fronto. Ili volas ŝteli la mapon kaj sendanĝerigi la maljunan piraton.

Sed ek de tiam estas la mapo for. / Ingegerd

Robert Louis Stevenson

n.1850 – m. 1894

Stevenson naskiĝis en 1850 en Edinburg. Li estis la unua infano de sveda, fama lumturkonstruisto. Troviĝis multaj inventistoj en la parenkaro, sed la juna Stevenson volis skribi.

Stevenson naskiĝis kun malbonaj pulmoj kaj elkreskis kun malsaneco. Li skribis, sidanta en la lito.

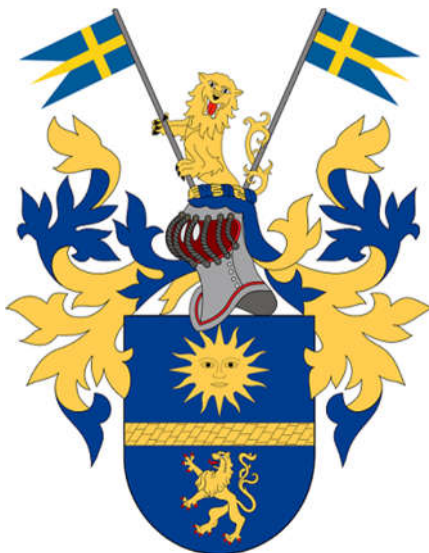

Oni komprenis ke la dura klimato en Skotio ne taŭgis por Stevenson.

Li komencis jurajn studojn. Liaj unuaj libroj riceviĝis tre bone. Kiu ne havas konon pri la libro "Skattkamarön" (La trezoreja insulo) hodiaŭ?

Stevenson estis devigita vojaĝi al ejoj kun pli bona klimato kaŭze de la malsano. La lastan tempon de sia vivo li loĝis sur la Samoaj insuloj en la Suda maro.

Tie li estis amata de la insulaj loĝantoj, kiuj nomis lin "Tusitala", kiu signifas fabelrakontiston kaj pri tio ni ĉiuj samopinias.

La Gatenhielma blazono

Kaperite!

de Ingegerd Granat

– Ho, atentu! Nun vi gratis mian dekstran flankon!

– Kial vi ne portas tabulŝirmilojn – vi ja tute nescias navigi, bubaĉo!

Estas posttagmezo en la boateta haveno de Fiskebäck en Gotenburgo, kaj unu bataleto post la alia aŭdiĝas vaste ĉirkaŭe sub la forta somersuno.

Meze inter la multaj diversaj flosaĵoj, kiuj kuŝas flankon ĉe flanko, ronĝante la konkordon inter la egale multaj diversaj ŝipanoj, nun videblas la svaga konturo de granda malnovtempa ŝipo, kiu alproksimiĝas.

En la haveno por boatetoj la granda velboato "Lena" ĝuste debordiĝas. Ĝi havas du mastojn, kie veloj estas elmetendaj, kaj ne

nur tio: oni volas hisi ankaŭ ruĝan spinakon. Estas kurado tien kaj tien-ĉi sur la granda ferdeko. Blasfemoj elsaltas sur la marsurfacon anstataŭataj de novaj, laŭ tio kiel novaj ĝenaĵoj okazas surŝipe.

La ŝipano sur la boato plubaraktas dum sia foriro, kaj la situacio fariĝas riskega, kiam ĝi alproksimiĝas al alia velboato, kiu ĝuste nun troviĝas sur loko, kie ĝi ne estis en la momento kiam "Lena" komencis retroiri.

Forta krako subite aŭdiĝas, eĥiĝante inter la montoj kaj ŝtonoj ĉirkaŭe. Tio okazas kiam "Lena" frakasiĝas kontraŭ la flanko de la alia boato, kiu portas la nomon "Ĉasisto". Krioj, insultoj kaj ofendoj estas malavare interŝanĝataj inter la ŝipanoj de la du velboatoj.

Eĉ pli forta bruado ekestas, kiam la bela olda ĥimerŝipo, kiu alproksimiĝis de la maro, krake enpremiĝas inter la du batemuloj. Aŭdiĝas kvazaŭ tondra krakego, kaj la aero tremetas kiel alta karamelpudingo en la somervarmo.

La maristoj sur la du boatoj rigidiĝas kvazaŭ ŝtoniĝintaj sur siaj ferdekoj ambaŭflanke de la granda kaperŝipo "Levreleto" el la 17-a jarcento. La tempo haltis.

Sur "Levreleto", kontraŭe, ĉio moviĝas. Viro kun lorno staras en la pruo disdonante ordonojn. Li estas vestita per malhela, longa mantelo kaj ĉapelo triangula. Fulmetas kaj briletas ĉiuj liaj oraj butonoj kaj borderaĵoj.

– Kia kanajlaro kaj fiularo navigadas sur miaj marvojoj, li kriegas, tiel ke eĥas super la maro.

La ŝipanaroj de la aliaj boatoj ankoraŭ staras kvazaŭ ŝtoniĝintaj en siaj movoj.

– Alŝipigu la kuvojn kaj kaperu ĉion, kio iom valoras, kriegas la viro kun la lorno. Mi estas la reĝa kaperisto Lars Gathenhielm, kaj mi ne eltenas la vidon de tiuj ĉi terulaĉoj, kiuj forestu de la maro. Poltronoj kaj moluloj restu surtere! Enŝlosu la ŝipanarojn plej profunde en la ŝipanejo! Ili laŭiru la dilon tuj kiam mi estos sur la libera maro.

Dum unu ondoplaŭdo la du boatoj estas prenitaj por fortrenado. Ili estas prirabitaj kaj perdintaj ĉiujn velojn, ĉiun ekipaĵon, velaron, instalaĵon kaj aliaĵon facile forpreneblan kaj transporteban al "Levreleto". Laĉjo de Gatan perplekse rigardas kompu-telefoneton, kiun li tenas permane.

– Pro la diablo, kio estas tio ĉi? Mi ne scias, li poste diras kaj ĵetas la telefoneton per vasta arko eksterŝipen. Poste li ekkaptas velon. Ĝi

estas ruĝa, kaj sur ĝi estas io skribita per blankaj literoj.

– Diable, mi ja ne scias legi... – Venu ĉi tien – legu! li diras al viro, kiu estas vestita en piĵamo. Estas ŝipano, ĝuste trenita sur "Levreleto".

– Jen ja nia spinako, li diras indigne.

– Spinako, spinako... Nur legu, kio estas skribita!

– Estas skribite "Friskis och Svettis", respondas la ŝipano.

– Kion signifas tio? demandas la kapitano.

– Friskis och Svettis estas la trejniĝejo, kiu pagis por la spinako – ĝi estas unuiĝo, en kiu oni kuradas, kvankam oni estas survoje nenien.

– Ĉiuj ferdeken! ekkrias la kapitano. Ek!

Je la sunsubiro fore ĉe Långedrag oni povas videti kaperistan ŝipon posttrenanta du grandajn velboatojn direkte al la libera maro.

Estas la kaperisto de l' reĝo, Lars Gathenhielm, kiu ekzorgas pri maristaj sentaŭguloj por sekurigi la marvojojn antaŭ Gotenburgo, kaj ĉi-vespere li sinkigos la boatojn malantaŭ Vinga, kaj poste ĉiuj piĵamulaĉoj spertos la saman sorton pere de la dilo. Jen kiel Laĉjo de Gatan solvas tiajn problemojn.

– For la fiularo!

En la boateta haveno de Fiskebäck, tamen, la marpolico solvis la konflikton inter la du velboatoj, kaj ili nun distancegas unu for de la alia. Baldaŭ ĉiuj veloj estas elmetitaj, kaj la du boatoj estas survoje direkte al la lumturo de Vinga, tamen sur "Lena" unu el la ŝipanoj ade serĉas sian poŝtelefonon.

Marsuloj

Su'la bassa'na

Marsuloj estas grandaj birdoj. La mezuroj estas 91 centimetroj kaj la pezo estas 3 kilogramoj. La vivejo estas la marbordaj regionoj.

La birdoj estas fluliniaj kun longaj kaj mallargaj, pintajflugiloj kaj havas kojnoformajn vostojn. La beko estas ponardsimila.

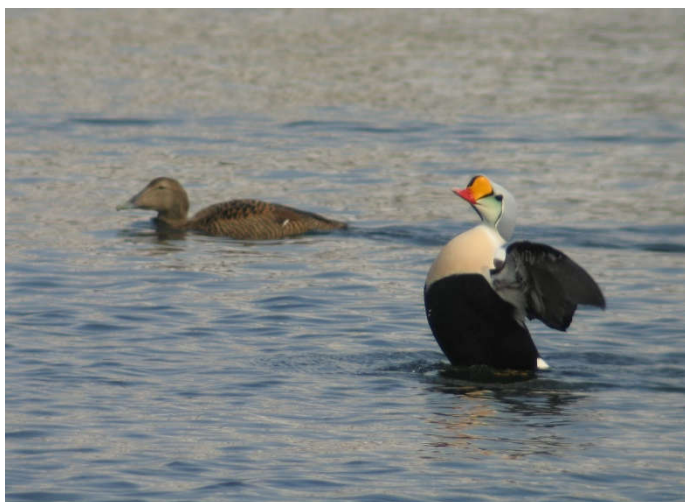
La birdoj estas fluglertaj kaj sekvas la ondojn per glisflugado kun rigidajflugiloj el alta alteco kiam ili ĉasas fiŝojn.

Eble la marsuloj pensas pri la Psalmaro 139:9 kiam ili flugas malproksime ekster la marbordo.

*Ĉu mi okupos laflugilojn de la matenruĝo,
Ĉu mi loĝigos sur la rando de la maro:
Ankaŭ tie Via mano min kondukos,
kaj Via dekstra mano min tenos.
Se mi diros: Mallumo min kovros.
Kaj la lumo ĉirkaŭ mi fariĝos nokto.
Eĉ mallumo ne mallumas antaŭ Vi
Kaj la nokto lumas kiel tago;
Mallumo fariĝas kiel lumo.
Ĉar Vi kreis mian internaĵon,
Formis min en la ventro de mia patrino.
Mi gloras Vin, ĉar mi estas mirinde kreita;
Mirindaj estas Viaj kreitaĵoj
Kaj mia animo tion bone konscias.*

/ Ingegerd

Bona vizito ĉe Knippleholmarna, Torslandaviken en Gotenburgo en januaro 2019

Inter 5 kaj 20 januaro estis bunta viro de 'pompa molanaso' (praktejder – Somateria spectabilis) videbla ĉe Knippleholmarna. Ĝi kuŝis tie plonĝante kune kun ordinaraj molanasoj.

Ĝi kovas la idojn laŭ la arktaj marbordoj en la norda hemisfero. Foje vintre estas ŝanco vidi ĝin laŭ la sveda marbordo.

Mi havis la favoron vidi ĝin dufoje ĉi-jare. Jena 'pompa molanaso' estas fotita de mi en 25/3 2010 ĉe la haveno en Marstrandsön.

Jan Hellström

La velŝipo Magdalena

Teksto: William Auld, Muziko: Nanne Kalma

Sur la velŝipo 'Magdalena'
la matenmanĝo estas jena:
bifsteko kun botelo plena –
Hej! la vivo dura!
Maristoj staras sur ferdek'
la mastro krias per laŭta blek':
Mi pagos pluson sen domaĝ'
se vi ne plendas dum vojaĝ'
Ne, ne! diras la maristoj bravaj,
Ni preferas plendi! Ha!
Sur 'Magdalena' ŝvitas plage
Ĉiu maristo – li senblage,
deĵoras eĉ tri horojn tage –
Hej la vivo dura!
Maristoj staras sur ferdek'
La mastro krias per laŭta blek':
Mi pagos pluson kun plezur'
por unu kroma horo nur!
Ne, ne! diras la maristoj bravaj,
Fakte ni laboras tro! Ho!
Ne mankas rum' ne mankas vinoj,
ni havas kargon de putinoj
Por ĉiu vir' po tri knabinoj –
Hej la vivo dura!
Maristoj staras sur ferdek'
la mastro krias per laŭta blek':
Mi pagos pluson pli kaj plu
se kontentiĝos vi per du!
Ne, ne! diras la maristoj bravaj,
Ne sufiĉas trio da! Ha!

Segelskutan Magdalena

Av "Kajto" (en holländsk grupp av musiklärare)

På segelskutan Magdalena
är frukosten så här:
biffstek med en full butelj –
Hej, hårda liv!
Sjömän står på däck
Befälhavaren ryter med ett högt vrål:
Jag betalar mer (lön) utan (skada) vidare
om ni inte klagar under resan!
Nej, nej, säger de tappra sjömännen
Vi föredrar att klaga! Ha!
På Magdalena svertas man i plåga
Varje sjöman – utan fusk,
tjänstgör t.o.m. tre timmar per dag.
Hej, hårda liv!
Sjömän står på däck
Befälhavaren ryter med ett högt vrål:
Jag betalar mer med nöje
för bara en extra timme
Nej, nej, säger de tappra sjömännen
Faktum är att vi jobbar för mycket. Oj!
Det fattas inte rom, inte heller viner,
vi har en last av fnask
tre flickor till var man
Hej hårda liv!
Sjömän står på däck
befälhavaren ryter med ett högt vrål:
Jag betalar mer lön, mer och ännu mer
om ni nöjer er med två!
Nej, nej, säger de tappra sjömännen,
Det räcker inte (ens) med en trio! Ha!

Aŭskultu: <https://www.youtube.com/watch?v=7vxzSkG2pfE>

Lyssna också på den sjömanssång som vi sjöng i Polen i september 2018 – "Ni hisu la veloĵn" också av gruppen Kaito: <https://www.youtube.com/watch?v=9Ylse9mDYts>

Segelfartyg – Velŝipoj

Några båttermor som förekommer här:

Kelkaj boatotermoj kiu troviĝas ĉi tie:

bidevind vinden in snett framifrån

pinĉi la velon veliri je oblikva kontraŭvento

bogspröt utskjutande konstruktion framför stäven, fäste för fockstag och försegel

kapstango elstara konstruo antaŭ la steveno por antaŭmaststajo kaj antaŭveloj

bom en stång som tjäna att spänna ut den undre delen av ett segel

bumo stango kiu streĉas la suban flankon de velo

bord längsgående bräder som utgör sidorna på ett fartyg

dödvikt ett fartygs maximala vikt inklusive last och allt.

tunaro maksimuma pezo de velŝipo inkluzive de kargo kaj tute

fockmast den förligaste masten, fockmasten, på flermastade fartyg

antaŭmasto la plej antaŭa masto sur plurmastitaj velŝipoj

fock seglet för om masten på en enmastare, annars huvudsegel på den förligaste masten, fockmasten, på ett flermastat fartyg

??????? antaŭvelo je la masto sur unumastita ŝipo aŭ ĉefvelo je la antaŭa masto sur plurmastita velŝipo

försegel segel framför förmasten

antaŭvelo velo antaŭ la antaŭa masto

klyvare försegel mellan bogspröt eller klyvarbom och nedersta mastskarven

jibo antaŭvelo inter kapstango aŭ jib-bumo kaj la plej suba mastjunto

hjärtstock Hjärtstock är den vertikala eller svagt lutande axel på ett fartyg som roderbladet är monterat på.

gaffel rund trästång som lutar snett bakåt och uppåt från masten

gafo ronda stango kiu klinas malantaŭen kaj supren de el la masto

gaffelsegel Ett gaffelsegel är fäst vid en gaffel upptill och vid en bom nedtill.

gafvelo Gafvelo alfiksiĝas je gafo supre kaj je bumo malsupre.

klink borden överlappar varandra

knop Enhet för hastighet till sjöss. En knop betyder en distansminut (1 852 meter) per timme. Beteckningen anses komma från att man beräknade farten med hjälp av en utlöpande lina märkt med knutar med jämna mellanrum.

nodo Unuo por rapido surmare. Unu nodo signifas unu maran mejlon (1852 metroj) po horo. La termino devenas de tio ke oni kalkulis la rapidon helpe de elglitiĝa ŝnuro kun nodoj je egalaj interspacoj.

kravell borden ligger kant i kant

kryss på sicksack-kurs tar sig fram mot vinden

boardo veliri kontraŭ la vento helpe de zigzaga direkto

mesan gaffelsegel på mesanmasten

meso gafvelo je la mesa masto

mesanmast aktersta mast på en bark

mesa masto postmasto sur barko

rigg utrustning ovan däck, t.ex. master, rår, bommar och linor

rigo velekipaĵo super la ferdeko, ekz. mastoj, jardoj, bumoj kaj ŝnuroj

rå en stång, för att bära upp och hålla ut ett segel vars överkant är fäst till rån

jardo horizontala stango kiu portas kaj streĉas la supran flankon de velo

snedsegel segel som sitter på stag i fartygets längdriktning i st.f. på tvären som råsegel
oblikva velo velo je stajo laŭlonge de ŝipo anstataŭ laŭlarĝe samkiel jardvelo

sprisegel ett fyrkantigt segel som sträcks ut av en stång snett nedifrån

stag lina som stöder en mast snett framåt och nedåt

stajo ŝnurego kiu apogas maston oblikva antaŭen kaj suben

stagegel trekantigt segel på ett maststag
stajvelo triangula velo sur maststajo

tackling se "rigg"

bark Tre- eller flermastat fartyg vars aktersta mast, mesanmasten, är gaffelriggad och resten av masterna råriggade. En bark kan seglas med mindre besättning än en fullriggare och är i oceanfart betydligt bättre än skonare. Benämningen kommer från italienska "barco" som är en sorts båt.

barko Ŝipo kun tri aŭ pli mastoj. La plej poŭpa masto, la postmasto, estas gafrigita kaj la aliaj mastoj estas jardrigitaj. Oni povas ŝipiri barkon kun pli malgranda ŝipanaro ol sur plenrigita ŝipo kaj je oceantrafiko ĝi estas konsiderinde pli bona ol skuno. La nomo devenas de la itala vorto "barca" kiu signifas "boaton".

gafovelo jardo

blekingseka Odäckad, klinkbyggd, fem till tio bordgångar på varje sida. Ros eller seglas, oftast enmastad med sprisegel, men även råsegel och gaffelsegel har förekommit. Lastförmåga upp till 25 ton.

brigg Tvåmastat segelfartyg med en dödvikt upp till 300 ton. Råsegel på båda masterna plus ett gaffelsegel på stormasten. Lättseglat, kan manövreras på små ytor. Benämningen kommer från italienska "brigantino" där ordet "briga" betyder "strid".

brigo Dumastita velŝipo je tunaro eĉ ĝis 300 tunoj. Jardveloj je ĉiuj du mastoj krome

gafvelo je la grandmasto. Facilvelita, manovrebla sur malgrandaj surfacoj. La titolo devenas de la itala vorto "brigantino" kie la vorto "briga" signifas "batalon".

brigantin som brigg, fast något mindre och med gaffelsegel på stormasten

fregatt en typisk fregatt var en tremastad fullriggare, starkt bestyckad

galeas Den vanligaste typen av skutor, tvåmastad snedseglare med gaffelsegel och toppsegel. Den förliga masten är stormast. På ett långt bogspröt eller klyvarbom kan det finnas en eller två klyvare.

galeaso La plej kutima tipo de ŝipetoj, dumastita oblikva velita kun gafvelo kaj topvelo. La antaŭa masto estas grandmasto. Ĉe longa kapstango aŭ ĵib-bumo povas esti uno aŭ du ĵiboj.

hoj Ett omkring 20 meter långt, flatbottnat fartyg. Användes i kustfart för att föra gods och passagerare på kortare resor. Den var tacklad med endast en mast och hade storseglet försett med bom.

jakt Ett mindre enmastat fartyg med gaffelsegel och toppsegel. På ett bogspröt kan det finnas en eller två stagegel. Upp till 70 tons dräktighet.

katt Tremastat transportfartyg med klumpig form och enkel konstruktion. Flatbottnad, displacement 200–300 ton.

ketch En tvåmastad skuta med gaffelrigg och en mesan (gäck) som är placerad för om hjärtstocken och har relativt stor segelyta.

klipper Klipperskeppen var oftast fullriggade med smalt skrov för höga farter, medelfarter kring 16 knop och toppfarter på över 20 knop.

koff Flatbottnat, mindre lastsegelfartyg. Kunde vara riggad som bark, brigg, skonare eller galeas. Den brukar på sidorna, ungefär midskepps, vara försedd med så kallade

svärd, stora träskivor som kan sänkas ner i vattnet för att förhindra avdrift.

korvett ett mindre, lättmanövrerat och lätt bestyckat örlogsfartyg

kutter Ordets betydelse har ändrats med tiden. Ofta avses ett väseglande, enmastat fartyg med stort djupgående. Kuttern har gaffelrigg med två eller flera förstag för lika många stagegel.

linjeskepp De största krigsfartygen under segelflottornas tid. De tog plats i den slaglinje i vilken man ställde en armadas krigsfartyg vid en drabbning. De största hade över 100 kanoner och uppåt 900 mans besättning.

roslagsskuta Roslagsskutan byggdes i en längd av 10 till 22 meter och hade en gaffelrigg och var känd som en snabbseglad båt för transport av varor och boskap i Roslagen. Ibland användes ett extra toppsegel för att fånga vindar som gick över de trädbevuxna öarna i Stockholms skärgård.

skonare Snedsegelriggad med gaffelsegel och gaffeltoppsegel på alla masterna, två eller flera. Ett av världens största segelfartyg, Thomas W. Lawson, hade sju master.

Skonarna var de bästa seglarna på bidevind och kryss. Ibland fanns ett råsegel längst ner på fockmasten, ibland hade man råsegel som toppsegel på en eller flera master. Alla skonartyper för stagegel som försegel.

skuno **Oblikva velita rigo kun gafveloj kaj gaftopvelo je ĉiuj mastoj, du aŭ pli. Uno el la plej grandaj velŝipoj en la mondo, Thomas W. Lawson, havis sep mastojn. La skunoj estis la plej bonaj velŝipoj je veliro per pinĉitaj veloj kaj je boardo. Kelkfoje oni havis jardvelon plej sube je la antaŭmasto, kelkfoje oni havis topjardvelojn je unu aŭ pli mastoj. Ĉiuj tipoj de skunoj havas stajvelojn por antaŭveloj.**

skonert Benämningen skonert används i första hand om skonare med råsegelriggad fockmast.

smack Ungefär samma som kutter fast med en gäckmast akterut.

yawl Ungefär samma som ketch fast gäckmasten akterut är mycket mindre och placerad akter om hjärtstocken för att förbättra segelbalansen och underlätta styrningen.

/ Lasse Granat

La butiko Ängsklockan (herbeja kampanulo) translokiĝis de montega areo en Sälen ĝis Partille, apud Gotenburgo

Ann Wallin, la posedanto de Ängsklockan rakontas:

Vi, kiuj vizitis Sälen en la tempo kiam "la malnova Fjällvägen" troviĝis, vi eble havas memoron de la ŝildo Ängsklockan, kie la vojo komenciĝis. Ängsklockan estis establita modestskale en 1975 de spertaj manlaboristoj. En 2009 mi transprenis la butikon kaj restis en Sälen ĝis la aŭtuno 2012. Hejmsopiro kaj la maro logis min al la Okcidenta marbordo. La varoj de la butiko estis transportitaj al Partille.

Bonvenon al mia butiko!

Ann Wallin, Sotenäsvägen 67, 443 64 SÄVEDALEN, 031-26 59 00. Lunde ĝi estas fermita.

Sube troviĝas la manlaboraj vortoj, kiujn Ann volis lerni en Esperanto. Do iru al la butikoj kaj demandu al ŝi pri la varoj – esperante! / Siv

Handarbete – manlaboro (mano = hand, laboro = arbete)

Betoningen ligger alltid på näst sista stavelsen, ex. universitato. Alla substantiv (utom de flesta namn) slutar på -o. Alla adjektiv slutar på -a. Verb i infinitiv slutar på -i; verb i presens på -as, i dåtid på -is och i framtid på -os.

Garn = **fadeno**. Garnnystan = **fadenbulo**;
Garnände: **fadenstumpo**.

(u uttalas som svenskt o; o uttalas som svenskt å)

Garn i många färger: **Fadeno en multaj koloroj**.

I Anns garnaffär kan man köpa ullgarn, bomullsgarn och silkegarn = **En la butikoj de Ann oni povas aĉeti fadenon el lano, koton kaj silko. Do, ŝi havas lanfadenon, kotonfadenon kaj silkfadenon**. Alltså har hon ullgarn, bomullsgarn och silkegarn. Eftersom garn här är objekt får det ändelsen -n. Detta för att man har (nästan) fri ordföljd i esperanto). **La kato ĉasas la fadenbulon och La fadenbulon ĉasas la kato** betyder båda att det är katten som jagar garnnystanet, inte tvärtom. (ĉ uttalas som ch i engelska church)

Att sticka = **triki**. Hon gillar att sticka. **Ŝi ŝatas triki**. (ŝ = sjeljud). **Mi trikas puloveron** = jag stickar en tröja. **Li trikas koltukon** = Han stickar en halsduk. **Trikitaj gantoj estas varmaj** = stickade vantar är varma, (plural visar man med -j).

En stickning = **trikaĵo** (-ĵ uttalas som tonande sjeljud), även **trikado**.

En sticka = **trikilo** (-ilo = redskap). **Oni bezonas du trikilojn, kiam oni trikas puloveron**. Man behöver två stickor, när man stickar en tröja... **por ŝtrumpoj oni bezonas kvin trikilojn**.

Virka = **kroĉeti** eller **kroĉetriki** (ĉ = t+tjeljud som i engelska church)

virkning = **kroĉetaĵo** eller **kroĉetado** (**kroĉi** = haka på., kroka, -**et** = lite grand, -**ad** visar att det är en "långvarig handling") **Ili kroĉetas superkurtenojn** (de virkar gardinkappor – "övergardiner").

Kroĉetilo = virknål; **kroĉetado** eller **kroĉetaĵo** = virkning.

Brodi = brodera. **Mi vidas ke vi brodas tukon**. Jag ser att du (eller ni) broderar en duk.

La brodaĵo estas bela = Broderiet är vackert.

Kudri = sy. **Kudrilo** = synål; **kudrejo** = syateljé. (-ejo = plats. **kafejo** = platsen där man dricker kaffe = café, **lernejo** = platsen där man lär sig = skola).

Bonan sukceson! Lycka till! / Siv

La enteriga ceremonio de Jarl Hammarberg

okazis la 28an de februaro en la kapelo de S:t Mikael
kaj en la Okcidenta tombejo de Gotenburgo.

La flago de Martinus ornamis la keston.

Estis muziko kaj en la kapelo kaj je la marŝo en procesio al la tombo. Granda basa tamburo faris magian etoson. Preskaŭ neniuj floroj, ĉar "oni ne mallongigu la vivon de floroj!"

Neniu pastro ĉeestis. Mikael Krall, amiko de Jarlo, rakontis pri la vivo kaj idearo de Jarlo – la Kosmologio de Martinus, la ideo pri

Esperanto kiel paca mondlingvo kaj la Veganismo.

La edzino de Jarlo kaj la du filinoj ja ĉeestis kune kun multaj personoj kiuj samopiniis pri la interesoj de Jarlo – pri arto, muziko, poezio k.t.p.

Poste estis "memortempo" en la paroĥeja kunveno de la preĝejo Karl Johan. / Siv

Möte med Jarlo – Inga Johansson berättar

(från e-post till Siv)

En berättelse om ett möte med Jarlo i Stockholm 1982

Hoshiko från Japan och jag reste runt i tre nordiska länder och visade Origami i skolorna. Vi var bl.a. på något hälsohem i Alfta, Sverige där vi åt vegetarisk mat och vi var på något ställe i Finland där man bl.a. berättade om hur man använder "koppning" för att bota sjukdomar och till sist var vi hemma hos Jarlo i Stockholm och han bjöd på strängt vegansk kost.

Hoshiko var förfärad över dessa vegetariska och bloddrypande vanor vi har här i Norden. När vi

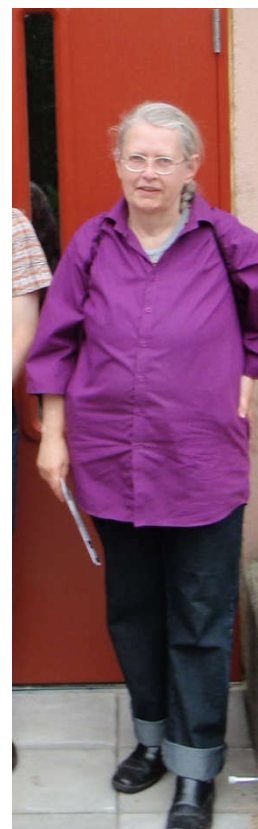
varit hos Jarlo frågade hon: Hur överlever han med dessa matvanor?

Hon har inte skrivit sitt namn i min gästbok, utan ritat små stjärnor:

★★★ *neniam forgesos*
skandinavan vojaĝon kun Inga!
1982 10 04

Vi träffade andra stjärnor på resan: Tähti, esperantist i Lappeenranta och Stella (Pepitas dotter i Oslo). / Inga J

[Båda namnen betyder stjärna.]

de Esperanta Civito

Forpasis Jarl Hammarberg, aŭtente eksperimenta poeto

Unu el niaj plej aŭtente eksperimentaj poetoj, Jarl Hammarberg, forpasis hodiaŭ en Gotenburgo. Laŭreato per "La Verko de la Jaro", membro de la Esperanta PEN, Jarlo Martelmonto aktivis ankaŭ politike, estante dum du mandatoj senatano de la Esperanta Civito.

Lian vivon tiel resumis loka gazeto en Svedio: "Li debutis en 1964 per 'Bord, duka er' (Tabloj, por manĝ' pretiĝu) kaj li tuj famiĝis kiel konkretisma poeto. Li verkis tridekon da libroj, el kiuj kelkaj kune kun sia unua edzino Sonja Åkesson. Li ankaŭ verkis en esperanto kaj por teatro. [...] En 1965 li estis kondamnita al karcero pro ribelo. Li estis pacifisto kaj interalie respondecis pri afiŝo kun la teksto 'Rifuzu mortigi – rifuzu soldatservi'. Li mortis 78-jara."

En av våra mest äkta experimenterande poeter, Jarl Hammarberg, avled idag i Göteborg. Belönad som "Årets författare", medlem av PEN-klubben, så var Jarl Martelmonto också politiskt aktiv, då han under två mandatperioder var ledamot av Senaten i Esperanta Civito.

Hans liv summerades av en lokaltidning i Sverige: "Han debuterade 1964 med 'Bord, duka dig', och han blev genast känd som en konkretistisk poet. Han författade ett 30-tal böcker, varav några tillsammans med sin första fru Sonja Åkesson. Han skrev också på esperanto och för teatern. [...] 1965 blev han dömd till fängelse för uppvigling. Han var pacifist och bl.a. ansvarade han för en affisch med texten 'Vägra döda – vägra värnplikt'. Han avled 78 år gammal."

Pri Ebbe Vilborg en la gazeto de UEA, Revuo Esperanto

Fernando Maia Jr.
kunlabore kun Siv Burell
kaj Ralf Jalming:

La 30-an de decembro forpasis en Gotenburgo la sveda esperantisto Ebbe Vilborg, preskaŭ 93-jaraĝa. Ebbe Vilborg naskiĝis la 14-an de februaro 1926 kaj lernis Esperanton en 1940, tiam 14-jaraĝa knabo.

Lia patro ekhavis Esperantan lernolibron, sed, sen tempo por lerni

la lingvon, donis ĝin al sia filo. La juna Ebbe baldaŭ rimarkis, ke Esperanto helpadas lin plibonigi sian studadon pri la germana. Ne surprize li fariĝis filologo pri klasikaj lingvoj, doktoriĝinta en 1955 pri la "Konstituo de nova tekstversio de la helena romanverkisto Akilo Tacio", kaj en 1956 fariĝis docento pri la greka en la Universitato de Gotenburgo kaj specialisto pri la micena dialekto de la helena lingvo, verkinta A Tentative Grammar of Mycenaean Greek.

Ebbe Vilborg laboris ankaŭ kiel leksikografo, terminologo kaj interlingvisto. Li unue aŭtoris la poŝvortaron Lilla Esperanto-ordboken («Malgranda Esperanto-Vortaro») en 1958 kaj fine, en 1992, la grandan vortaron Ordbok Svensk-Esperanto, kun 50 000 kapvortoj, kiu estas nuntempe rete serĉebla kaj estas vera orminejo por svedoj.

Membro de la Akademio de Esperanto de 1962 ĝis 1971, en 1965 kune kun Vilho Setälä kaj Carl Støp-Bowitz li verkis Esperanto – moderna lingvo kaj sola en 1973 La participa problemo en la Akademio. De 1967 ĝis 1976 li eldonis la interlingvistikan esperantologian cirkuleron Fokuso, kaj lia kvin-voluma Etimologia Vortaro de Esperanto (1989, 1991,

Fernando Maria Jr i
samarbete med Siv Burell
och Ralf Jalming:

Den 30 december avled i Göteborg den svenska esperantisten Ebbe Vilborg, nästan 93 år gammal. Ebbe Vilborg föddes den 14 februari 1926 och lärde sig Esperanto 1940, då som 14 årig pojke.

Pappan skaffade en esperanto-lärobok men,

utan att ha tid att lära sig språket, gav han den till sin son. Den unge Ebbe märkte snart, att Esperanto hjälpte honom att förbättra sina studier i tyska. Inte att förvåna sig över blev han fil kand i klassiska språk, doktorerade 1955 över "Sammanfattning av en ny textversion av den hellenske romanförfattaren Akilo Tadius", och 1956 blev han docent i grekiska vid Göteborgs universitet och specialist på den micenska dialekten av det hellenska språket, då han skrev "A Tentative Grammer of Mycenaean Greek". Ebbe Vilborg arbetade också som föreläsare, med terminologi och som interlingvist.

Först skrev han fickordboken Lilla Esperanto-ordboken 1958 och slutligen, 1992, den stora ordboken Ordbok Svensk-Esperanto, med 50 000 huvudord, som man numera kan söka på nätet, den är en verklig guldgruva för svenskar. Medan han var medlem i Esperanto-Akademin från 1962 till 1971, utarbetade han 1965 tillsammans med Vilho Setälä och Carl Støp-Bowitz "Esperanto ett modernt språk" och 1973 ensam "Akademins particip-problem". Från 1967 till 1976 gav han ut det interlingvistiska och esperantovetenskapliga cirkuläret Fokuso

1992, 1995 kaj 2001) – pro kiu li ricevis la OSIEK-premion en 1992 – fariĝis fundamenta verko en la kampo de la Esperanta etimologio. Li ankaŭ verkis plurajn librojn pri la latina kaj greka, inter ili la Sveda-Latina vortaro kaj Latinaj citaĵoj, kaj en 2006 li ricevis premion de la Sveda Akademio pro sia Esperanto-vortaro.

Ebbe Vilborg estis membro de UEA ekde 1945 kaj delegito dum duona jarcento. En 2001 li estis elektita kiel Honora Membro. Krom tio, en 1947, 7 jarojn post sia esperantistiĝo, li lernis volapukon kaj fariĝis ano de la volapukasocio "Diläda valemik feda Volapükaklubas" (Sekcio de Universala Ligo de Volapukkluboj).

En 1961 li diplomiĝis kiel dalebüd, laŭ volapuk-movada tradicio, per la manoj de la "ĉifalo" (ĉefo) Johann Schmidt.

Gravega homo por la Esperanto-movado, Ebbe Vilborg estas kare rememorata pro sia konstanta disvastigo de la Esperanto-literaturo, ĉiama temo de siaj prelegoj dum la decembraj eventoj de la Esperanto-Societo de Gotenburgo, multajn jarojn envice. Post lia morto la Esperanto-biblioteko en Stannum certe ricevis oran randon, ĉar ĝi transprenis, pro donaco de lia filo Niclas Vilborg, la Esperanto-librojn de Ebbe kaj ankaŭ librojn »

och hans Esperanto-Etymologi-ordbok i fem volymer, för vilka han fick OSIEK-priset 1992 – som blev den grundläggande skriften då det gällde Esperanto-etymologin.

Han författade också åtskilliga böcker om latin och grekiska, däribland Svensk-Latinsk ordbok och Latinska citat, och 2006 fick han Svenska Akademiens pris för sin Esperanto-ordbok.

Ebbe Vilborg var medlem av UEA alltifrån 1945 och delegat under ett halvt århundrade. 2001 blev han utsedd till Hedersmedlem. Dessutom, lärde han sig 1947, sju år efter att han blivit esperantist, Volapük och blev medlem i volapüksällskapet "Diläda valemik feda Volapükaklubas" (En sektion av Volapükklubbarnas världsorganisation).

en aliaj planitaj lingvoj, kiel Volapük, Ido, Mondial kaj Interlingua.

La edzino de Ebbe forpasis antaŭ kelkaj jaroj. Ili havas tri gefilojn, kvar genepojn, kelkajn pranepojn kaj certe multajn amikojn kaj admirantojn. Tre lerta kaj samtempe tre humila, Ebbe malavare subtenis la Esperanto-laborojn en sia urbo. Tia homo mankos tamen ne nur loke, sed ankaŭ internacie.

*Sommardagar i Göteborg – pröva en intensivkurs i **Esperanto***

Plats: Redbergsskolan, hpl Redbergsplatsen. Grupper på tre olika nivåer.

Tid: må 24 – fr. 28 juni 2019

kl. 10–15

avgift 100:–/dag = 500:–

Arrangörer: Göteborgs Esperantoförening, ILEI (=Esperantolärarnas internationella förbund) och Studieförbundet Vuxenskolan. Förhoppningsvis får vi utländska medhjälpare liksom förra sommaren.

Under våren kommer mer information på Esperantoföreningens hemsida:
www.esperanto-gbg.org

Esperanto-Societo de Gotenburgo
c/o Andreas Nordström

tfn: 0762–654209

e-post: gbg@esperanto.se

Frågor? Kontakta Siv Burell 070–721 34 79